

ประโยค ป.ธ. ๗
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕

๑. ผู้ใด บูชาสักการะสรรเสริญสัตบุรุษมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น ผู้สูงสุด ผู้เข้าถึงความเป็นบุคคลผู้ควรบูชาตามลำดับ ด้วยการไม่คบคนพาล และด้วยการคบหาบัณฑิต ตามที่กล่าวมาแล้ว ผู้นั้น ย่อมประสบแต่ประโยชน์เกื้อกูล และความสุข ดังพรรณนามาจะนี้ ผู้ใด บูชาพวกอสัตบุรุษ ซึ่งตรงกันข้าม กับสัตบุรุษ ผู้นั้นย่อมประสบความทุกข์ ฯ

อีกนัยหนึ่ง ในบทว่า ปุชฺชนฺยฺยานํ พิงฺทราบบุคคลผู้ควรบูชาทั้งหลาย เมื่อย่างนี้ คือ บรรดาบรรพชิตอาจารย์ และพระอุปัชฌาย์ทั้งหลายย่อมเป็นผู้ควรบูชาของพวกอันเตวาสิกเป็นต้น พวกพระผู้แก่อาวุโสกว่า ย่อมเป็นผู้ควรบูชาของพวกพระใหม่ บรรพชิตทั้งหมด ย่อมเป็นผู้ควรบูชาของพวกคฤหัสถ์ ฯ ส่วนบรรดาคฤหัสถ์ พี่ชายและพี่สาว ย่อมเป็นผู้ควรบูชาของพวกน้องชาย น้องสาว พ่อแม่ ย่อมเป็นผู้ควรบูชาของลูก ๆ สามี พ่อพี่ และแม่พี่ ย่อมเป็นผู้ควรบูชาของพวกหญิงสาวในสกุล ฯ ความจริงการบูชาท่านผู้ควรบูชา แม้เหล่านั้น ย่อมเป็นมงคลทั้งนั้น เพราะเป็นการสมาทานกุศลธรรม และเพราะเป็นเหตุแห่งความเจริญด้วยธรรม ๔ ประการมีอายุเป็นต้น ฯ ด้วยเหตุนี้ ในจกักรัตติสูตร พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่า มนุษย์เหล่านั้น จักเป็นผู้เกื้อกูล มารดา เกื้อกูลบิดา เกื้อกูลสมณะ เกื้อกูลพราหมณ์ มีปกติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ในสกุล จักสมาทานประพตีกุศลธรรมนี้ มนุษย์เหล่านั้น จักเจริญด้วยอายุบ้าง จักเจริญด้วยวรรณะบ้าง เพราะเหตุสมาทานธรรมอันเป็นกุศลทั้งหลาย ดังนี้ ฯ

๒. พระมหาสัตว์ ขอให้พระราชาราชทานอภัยแก่สัตว์ทุกจำพวก คือ เนื้อในป่า นกที่บินไปในอากาศและปลาที่ว่ายไปในแม่น้ำแล้ว ขอให้ดำรงพระองค์อยู่ในศีล ๕ อย่างนี้แล้ว จึงทูลว่า ข้าแต่พระราชายิ่งใหญ่ ธรรมดา

พระเจ้าแผ่นดินทรงละการถึงอกคิ ไม่ทรงยังราชธรรม ๑๐ ประการให้กำริบ
 ครอบสิริราชสมบัติโดยธรรม จึงควร ดังนี้ แล้ว เมื่อจะแสดง(หลัก)ราชธรรม
 ๑๐ ประการ จึงกล่าว ๒ คาถา เหล่านี้ว่า

ขอพระองค์ทรงพิจารณาเห็นธรรมอันเป็นกุศล
 ซึ่งตั้งอยู่ในพระองค์เหล่านี้ คือ ทาน ๑ ศีล ๑
 บริจาค ๑ ความเป็นผู้ซื่อตรง ๑ ความเป็นผู้
 อ่อนโยน ๑ ตบะ ๑ ความไม่โกรธ ๑ ความ
 ไม่เบียดเบียน ๑ ความอดทน ๑ ความไม่ยินร้าย ๑
 แต่นั้น ปิติและโสมนัส มิใช่น้อย ย่อมเกิดแก่พระองค์ ฯ

เนื้อความแห่งคาถาเหล่านี้ ท่านกล่าว (อธิบาย) ไว้ในอรรถถก
 มหาหังสาตกว่า บรรดาธรรม ๑๐ ประการเหล่านั้น เจตนาพร้อมทั้งวัตถุ ชื่อว่า
 ทาน ฯ ศีล ๕ ศีล ๑๐ ชื่อว่าศีล ฯ การเสียสละไทยธรรม ชื่อว่าบริจาค ฯ
 ความเป็นผู้ซื่อตรง ชื่อว่าอาชวะ ฯ ความเป็นผู้อ่อนโยน ชื่อว่ามัทวะ ฯ
 อุโบสถกรรม ชื่อว่าตบะ ฯ ธรรมมีเมตตาเป็นส่วนเบื้องต้น ชื่อว่าอภัยโกธะ ฯ
 ธรรมมีกรุณาเป็นตัวชี้นำ ชื่อว่า อวิหิงสา ฯ ความอดกลั้น ชื่อว่า ชันติ ฯ
 ความไม่ยินร้าย ชื่อว่าอวิโรธนะ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๗
แปล ไทยเป็นมคธ

๑. เอวัง โย ยถาวุตตาย พาลอเสวนาย ปณฺฑิตเสวนาย จ อนุปฺพุเพน
 ปุชฺเณยภาวูปคเต อุกฺกุเฐ พุทฺธาทีเก สนฺเต ปุชฺเติ สกฺกโรติ ปสฺสตี
 โส หิตฺสํ ปโปติ โย ตพฺพิปริเต อสนฺเต ปุชฺเติ โส ทุกฺขํ ฯ

อปัจจ ปพฺพชิตฺสฺส อัจฉริยฺปชฺฌายา อนุตฺตวาสิกาทีนํ ปุชฺเณยยา
 วุฑฺฒตฺตรา นวกาณํ สพฺเพ ปพฺพชิตา คหฺภูจฺานํ ฯ คหฺภูเจตฺสฺส ปน
 เชฏฺฐภาตฺตคฺคินิโย กนิฏฺฐจฺานํ ปุชฺเณยยา ปุตฺตจฺานํ มาตฺตปิตโร กุลวฺรฺชนํ
 สามิกสฺสสฺสสุราตี เอวมฺเปตฺถ ปุชฺเณยยา เวทิตฺตพฺพา ฯ เอเตสมฺปิ หิ ปุชฺเ
 กุสฺสธมฺมสมฺมาทานตฺตฺตา อายุอาทิวุฑฺฒิตฺตฺตฺตา จ มงฺกฺลเมว ฯ เตนาห
 ภควา จกฺวตฺตฺตฺตฺเต เต มตฺตเตยฺยา ภวิสฺสฺสนฺติ เปตฺตเตยฺยา สามณฺณา
 พุรฺหมณฺณา กุเลเชฏฺฐาปจายินิ อิทํ กุสฺสธมฺมํ สมฺมาทาย วตฺติสฺสฺสนฺติ เต
 กุสฺสธมฺมํ สมฺมาทานเหตุ อายุณปิ วทฺติสฺสฺสนฺติ วณฺณณปิ วทฺติสฺสฺสนฺตีติ ฯ

๒. เอวัง มหาสฺสโต สพฺเพสํ อรณฺณมิกานํ อากาสกตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ชลจรมฺจ
 รณฺณา นาม อคฺคคฺคณํ ปทาย ทส ราชธมฺเม อโกเปนฺเตน ธมฺเมน ราชฺ
 การฺต
 วุฑฺฒิตฺต

ทานํ สิลํ ปริจฺจาคํ	อาชฺชวํ มทฺทวํ ตปํ
อฺกโกธํ อวิหีสณฺจ	ชนฺตี จ อวิโรชนํ
อิจฺเจเต กุสฺเส ธมฺเม	จิตฺเต ปสฺสชาติ อตฺตนิ
ตโต เต ชายเต ปิตี	โสมนสฺสณฺจณฺนปฺปกนฺตี ฯ

ตตฺถ สวตฺตฺถกา เจตฺตนา ทานํ ฯ ปณฺจสิลทสฺสีลาณิ สิลํ ฯ
 เทยฺยธมฺมจฺจาโก ปริจฺจาโก ฯ อฺชฺฐภาโว อาชฺชวํ ฯ มุทฺทาโว มทฺทวํ ฯ
 อฺโปสฺถกมฺมํ ตโป ฯ เมตฺต
 อวิหีสํ อธิวสนํ ชนฺตี ฯ อวิโรชฺ อวิโรชนฺติ เอวมตฺตํ กาลานมตฺถโธ
 มหาหีสชาตฺกวณฺณนํ วุฑฺฒิตฺต